

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tid: Torsdag 29 januari 2026 kl. 13.00–17.20

Plats: Umeå Folkets Hus

Beslutande

Andreas Sjögren (S), ordförande
Stefan Boström (C), ersättare för Julia Algotsson (C)
Anna Bengtsson (S)
Dennis Larsson (S)
Elin Nejne (S)
Jari Prosi (S), §§ 1–5, 7–17
Anna Forss (S), ersättare för Jari Prosi (S), § 6
Mikael Thyni (M)
Gabriel Farrysson (M)
Mattias Nilsson (V)
Simon Mattson (MP) §§ 1–7, 9, 11–17
Petter Steiner (MP), ersättare för Simon Mattson (MP), §§ 8 och 10
Emil Bayat (L)

Övriga deltagare

Se sida 2.

Utses att justera

Stefan Boström (C)

Sekreterare

Digital signatur §§ 1–8, 12–17
Ulrika Lindström

Ordförande

Digital signatur
Andreas Sjögren

Justerande

Digital signatur
Stefan Boström

BEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Sammanträdesdatum 2026-01-29

Anslaget har satts upp 2026-02-05
Anslaget tas ner 2026-02-27
Förvaringsplats: Umeå kommun/Miljö- och hälsoskydd

Underskrift Digital signatur
Ulrika Lindström

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Anna Forss (S), §§ 1–5, 7–17
Anna Selberg (S)
Said Kalash (S)
Evelyn Ångqvist (S)
Robin Sandström (S)
Mats Granath (M)
Josefin Gustafsson (M)
Hans Modig (M)
Åsa Bäckström (-)(V),
Petter Steiner (MP), §§ 1–7, 9, 11–17

Tjänstepersoner

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör
Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef
Ulrika Lindström, nämndsekreterare
Angelica Frykholm, enhetschef små avlopp, §§ 4–5
Cecilia Vollan Johansson, alkohol- och tobakshandläggare, §§ 8–9
Patrick Sandström, miljöinspektör, § 13
Åsa Laurell, naturvårdare, § 13
Nils Gilenstam, enhetschef miljöskydd, § 13
Sara Fritzon, jurist, § 13

Övriga

Ulrika Edman, ordförande överförmyndarnämnden

§ 1

Val av justerare

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att välja Stefan Boström (C) till justerare för dagens protokoll.

§ 2

Information från överförmyndarnämnden

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Ulrika Edman, ordförande i överförmyndarnämnden informerar om överförmyndarnämndens verksamhet

§ 3

Information från förvaltningschefen

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Rune Brandt informerar om följande:

- Ekonomisk uppföljning
- Samråd funktionshinderrörelsen
- Antal medarbetare per chef

§ 4

Ärendenr: 2025-5267

Tillstånd till enskild avloppsanläggning – Slamavskiljare och markbädd**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att bevilja tillstånd till avloppsanläggning med vattentoalett för ett hushåll (5 pe) på fastigheten Bjännberg 1:16 med adress Bjännberg 441.

Tillståndet är förenat med följande villkor:

1. Kontakta Miljö- och hälsoskydd, om någon ändring behöver göras som avviker från tillståndet.
2. Anläggningen ska placeras som situationsplanen visar.
3. Anläggningen ska utföras av sakkunnig person.
4. Avloppsvattnet ska avslamas i en slamavskiljare med en våtvoly m på minst 3 m³.
5. Det avslammade vattnet ska pumpas till en markbädd med moduler av fabrikat Baga. Den ska vara dimensionerad för ett hushåll.
6. Baga läggingsanvisningar för vertikal markbädd ska följas.
7. Avståndet mellan infiltrationsnivån och grundvattenytan ska med undantag för kortare perioder (högst 2 månader under ett år) uppgå till minst 1 m. Avståndet mellan infiltrationsnivån och grundvattenytan får aldrig understiga 0,5 m. Markbäddens uppsamlingsledningar ska ligga över högsta grundvattenyta.
8. Lagret med markbäddsand ska vara minst 50 cm tjockt och bestå av naturgrusmaterial som är lämpligt för rening av avloppsvatten. Materialets kornstorleksfördelning ska ligga inom intervallet 0,2–8 mm (siktcurvan ska ligga inom fält A).
9. Markbädden ska vara försedd med en utloppsbrunn för möjligheter till provtagning.
10. Efter utloppsbrunnen ska avloppsvattnet ledas till stenkista.
11. Slamtömning ska ske efter behov, och minst med intervall enligt Umeå kommuns föreskrifter om avfallshantering.
12. Tak- och dräneringsvatten eller vatten från backspolning av dricksvattenfilter får inte kopplas in på avloppsanläggningen.
13. Området ovanför och intill avloppsanläggningen ska skyddas från belastning av tunga fordon och betesdjur samt hållas fritt från träd och växter med djupgående rötter som kan tränga in.
14. Färgrester eller andra kemikalier får inte hållas i avloppet. Bakteriedödande rengöringsmedel får inte användas då de slår ut den biologiska reningen i anläggningen.

15. När anläggningen färdigställets ska skriftligt utförandeintyg, tillsammans med fotodokumentation, lämnas in till Miljö- och hälsoskydd.

Om arbetet inte påbörjats inom två år upphör beslutet att gälla. Anläggningsarbetet ska vara slutfört inom fem år från att tillståndet gavs.

Ärendebeskrivning

Ansökan avser en avloppsanläggning för ett hushåll med en Baga slamavskiljare på 3 m3 utrustad med en integrerad grävattenpump. Den efterföljande reningen kommer att bestå av en markbädd med biomoduler av fabrikat Baga. Spriddarrören kommer att läggas 45 cm ovan mark. Efter markbädden kommer vattnet ledas vidare till en stenkista. En Uponor Clean Easy kemfällningspump kommer att installeras varav Pax XL 60 kommer användas.

Markbäddens konstruktion från botten till toppen:

- Första lagret (dräneringslagret) läggs 55 cm under mark, är 20 cm tjockt och består av singel (4-8mm).
- Sedan läggs ett lager markbäddsand, 50 cm tjockt med fraktion (0,2-4 mm). Siktanalys samt perkolationstest är utfört för materialet varav LTAR-värdet var 40.
- Ovanpå markbäddsanden läggs spridarplattorna till följd av biomodulerna.
- Sedan läggs spridarröret ovanpå biomodulerna 45 cm ovan mark.
- Ovanpå och längs sidorna kommer sedan 50 mm tjock isolering omfamna bädden följt av ett 30 cm tjockt lager jord.
- I enlighet med Baga lägningsanvisningar kommer även luftningsrör att installeras.

Enligt uppgifter i ansökan grävdes en provgrop på 2 meters djup varav grundvattnet observerades till 2 meter den 17 september 2025. Avståndet till ytvatten, Stormaningsbäcken är cirka 21 meter. Fastigheten är ansluten till kommunalt vatten. Det finns ingen närliggande dricksvattenbrunn. Platsen bedöms till hög skyddsnivå avseende miljöskydd på grund av det korta avståndet till ytvatten.

Samhällsbyggnad Miljö, Skellefteå kommun besökte fastigheten Bjännberg 1:16 den 15 oktober 2025 för genomgång av förutsättningarna för planerad avloppsanläggning. Fastighetsägare, Johan Bäckman var närvarande och deltog under platsbesöket. Det samtalades om avstånd till bäcken och placering av markbädden.

Grannehörande bedöms inte vara befogat.

Bedömning

Placeringen och utformningen av markbädden bedöms godtagbar ur hälso- och miljöskyddssynpunkt. Avloppsanläggningen bedöms uppfylla hög skyddsnivå för miljöskydd.

Avgift

Avgiften för tillståndet är 10 935 kronor. Faktura skickas separat.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Beslutet är fattat med stöd av miljöbalken kap 9 § 7 och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd § 13.

Detta beslut kan överklagas, se bilaga "Hur man överklagar till Länsstyrelsen".

Information

- Om fornynd eller fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet avbrytas och förhållandet omedelbart anmälas till länsstyrelsen (2 kap. 5 och 10 §§ KLM).
- Större växtlighet såsom träd eller buskar ska inte finnas på eller inom 5 meters avstånd till anläggningen, för att markbädden inte ska påverkas av rotinträngning.
- Visa beslutet för anlita entreprenör.
- Den tidigare avloppsanläggningen ska slamtömmas innan den sätts ur bruk.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-18

Bagas lägganvisningar för vertikal markbädd, 2025-12-01

Bagas installationsanvisning för biomoduler, 2025-11-24

Situationsplan, 2025-11-24

Beredningsansvariga

Melker Clase, miljöinspektör Skellefteå kommun

Angelica Frykholm, enhetchef Små avlopp Umeå kommun

Beslutet ska skickas till

Mark och grund i Vännäs AB, emil@markogrund.se

Vatten och Avfallskompetens i Norr AB, kundservice@vakin.se

Bilagor

Hur man överklagar till Länsstyrelsen

Bagas lägganvisningar för vertikal markbädd, 2025-12-01

Bagas installationsanvisning för biomoduler, 2025-11-24

Situationsplan, 2025-11-24

§ 5

Ärendenr: 2025-4588

Yttrande till motion 19/2025 - Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att motionen anses besvarad.

Reservation

Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig från beslutet till förmån för eget yrkande.

Yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (benämns som nämnden fortsättningsvis) är tillsynsmyndighet för små avlopp i Umeå kommun. Nämnden ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken (26 kap 1§ Miljöbalken). Nämnden har en skyldighet att se till att bestämmelserna i miljöbalken följs och vidta de åtgärder som behövs enligt förarbetena till miljöbalken (prop.1997/98:45). Det är inte möjligt att pausa tillsyn utifrån bestämmelserna i miljöbalken.

När tillsynsmyndigheten arbetar för att förebygga olägenheter tar myndigheten främst stöd av försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap 3 § MB). Det innebär att det räcker med att det finns en risk för negativ påverkan på hälsa och miljö för att verksamhetsutövaren (fastighetsägaren eller annan person med rådighet över avloppsanläggningen) ska vara skyldig att vidta åtgärder.

Verksamhetsutövaren (VU) har enligt miljöbalken ansvaret för att avloppsanläggningen renar så bra att det utsläppta vattnet inte riskerar att ge upphov till olägenhet för människors hälsa eller miljön. VU har också en skyldighet att undersöka och visa att avloppsanläggningen uppfyller lagstiftningens krav och att åtgärda eventuella brister. Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan (2 kap 1 § MB).

År 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om en utvecklingsstrategi för vatten och avlopp (KS000310/2011, §220). Genom den beslutade kommunfullmäktige också att "plan för enskild avloppshantering skulle tas fram och fastställas av nämnden" samt "att samtliga enskilda avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav senast år 2027". Bakgrunden till denna målsättning är att Europeiska unionens vattendirektiv ställer krav på att vattendragens ekologiska status behöver förbättras och nå god status senast 2027.

Nämnden antog den 13 november 2025 en reviderad plan för enskild avloppshantering. Handlingsplanens utförandetid har förlängts till år 2032 då tidsplanen i den första versionen av handlingsplanen (2023) inte är möjlig att nå. Detta på grund av en brist av interna och externa resurser, exempel miljöinspektörer och anläggningsentreprenörer. Tid för administration och kommunikation har ökats i den reviderade handlingsplanen då det kommer att behöva läggas mycket tid på kommunikation, informationsmöten för verksamhetsutövare och rådgivning.

Kommunikationsplanen reviderades i samband med handlingsplanen för enskild avloppshantering och beslutades i nämnden den 13 november. De första åren med den ökade tillsynstakten har omgärdats av debatt och kritik mot nämndens handlingsplan. Det har också förekommit en del missförstånd och felaktigheter i debatten och rapporteringen. Det är inte ovanligt att en tillsynsmyndighet får kritik för sitt arbete, det är inget unikt för området små avlopp men debattens omfattning föranleder till en översyn av hur kommunikationen kring tillsynen kan förbättras. Syftet med kommunikationen är att verksamhetsutövarna får rätt information i rätt tid, lägga större fokus på rådgivning, genomföra kunskapshöjande insatser och arbeta med kvalitetshöjande aktiviteter.

Tid för tillsyn debiteras enligt gällande taxa beslutad av KF. I den reviderade handlingsplanen för enskild avloppshantering har tid för rådgivning och service ökats. Tid för rådgivning debiteras inte verksamhetsutövaren utan är skattefinansierat. Kostnad för att anlägga en ny avloppsanläggning varierar utifrån de teknikval verksamhetsutövaren gör och fastighetens förutsättningar.

Orenat avloppsvatten är en källa till spridning av bakterier och näringsämnen. Den totala belastningen på miljön kan bli stor om flera små avlopp har brister. Det är viktigt att hålla nere mängden näringsämnen och minska risken för övergödning genom att minska utsläppen vid källan. Syftet med tillsynen på små avlopp är att uppnå och bibehålla god vattenkvalité i våra vattenförekomster, t.ex. hav, sjö, vattendrag och grundvatten samt säkra dricksvattenförsörjningen i kommunen.

Umeå kommun har ett miljöövervakningsprogram (MHN 2023-12-14, § 128) där utvalda sjöars ekologiska status följs. Senast 2023 antog nämnden ett miljöövervakningsprogram för ytvatten som löper fram t.o.m. 2026. Övervakningen av närsaltsbelastning på strategiskt utvalda sjöar och havsvikar är ett viktigt instrument för att rikta och prioritera tillsynen på små avlopp och för att följa upp effekterna av tillsynen i framtiden. Områden i närheten av grunda kustvikar, sjöar och andra vattenförekomster som är känsliga för näringstillförsel och har en sämre ekologisk status enligt miljöövervakningsprogrammet prioriteras i tillsynen.

Vid myndighetsutövning sker det alltid en rimlighetsavvägning i enlighet med 2 kapitlet 7§ miljöbalken. Rimlighetsavvägningen innebär en avvägning mellan kostnad för att uppfylla miljöbalkens krav och miljönyttan.

Genomförda och kommande åtgärder

- Nämnden har antagit en reviderad plan för enskild avloppshantering som innebär en förlängd utförandetid av tillsyn.
- Miljö- och hälsoskydd utvärderar löpande våra arbetsprocesser och aktiviteter. Under 2025 har vi bland annat genomfört:
 - en förändring i arbetsfördelningen på enheten Små avlopp genom att införa en innegrupp som handlägger inkomna avloppsansökningar och en utegrupp som genomför tillsyn. Detta för att effektivisera handläggningen.
 - förlängt åtgärdstiden vid beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten, från 1 år till 2- 2,5 år så att verksamhetsutövaren har längre tid på sig att projektera en ny avloppsanläggning, söka tillstånd och anlägga den.
 - haft tematräffar med handläggarna kring bemötande och kommunikation.
 - en utsedd handläggare som samordnar kommande kommunikationsinsatser.

Miljö- och hälsoskydd har en reviderad kommunikationsplan som har fastställts av nämnden. Vi arbetar löpande med att utvärdera hur vi kommunicerar med verksamhetsutövarna och allmänheten och vid behov justerar vi våra arbetssätt.

Exempel på detta är:

- Vi ger rådgivning kring handlägningsprocessen och lagstiftningen via telefon och e-post där handläggare är tillgänglig dagligen.
- Inför tillsyn sker ett utskick med skriftlig information om varför vi gör tillsyn och hur den går tillväga.
- Vi erbjuder verksamhetsutövaren möjlighet att vara med vid tillsynsbesöket.
- Inför tillsyn genomför vi fysiska och digitala informationsträffar.
- Under hösten 2025 bemannar handläggare mobila byakontor (lokal mötesplats i utvalda byar).
- Vi har e-tjänster för att underlätta för VU att skicka in enkäter, ansökningar och utförandeintyg och vid önskemål är vi behjälpliga med pappersblanketter.

Ärendebeskrivning

En motion har lämnats in till kommunfullmäktige av Elmer Eriksson (M), Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-19

Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå.

Beredningsansvarig

Angelica Frykholm, enhetschef Små avlopp

Yrkanden på sammanträdet

Socialdemokraterna och Miljöpartiet i MHN yrkar på att motionen skall anses besvarad och skickas vidare för beslut i Umeå kommunfullmäktige. Till övervägande del har redan de förslag på åtgärder som nämns i motionens att-satser utförts av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden fattade beslut om revidering av handlingsplanen för enskilda avlopp samt tillhörande kommunikationsplan i november 2025. Bland annat förlängdes handlingsplanens utförandetid till 2032. I enlighet med tidigare fattade beslut har processen utvärderats och setts över löpande.

Mikael Thyni (M) yrkar att motionen ska bifallas.

Beslutsgång

Det finns två förslag till beslut. Ett yrkande om att motionen ska anses besvarad och ett yrkande om att motionen ska bifallas. Ordförande ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar i enlighet med Socialdemokraterna och Miljöpartiets yrkande om att motionen ska anses besvarad.

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige, ksdiarium@umea.se

§ 6

Ärendenr: 2025-6389

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten - Tehran restaurang i Umeå**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att bevilja Tehran restaurang i Umeå, Tehran i Umeå HB, 969803-7448, stadigvarande tillstånd att servera starköl, vin, spritdrycker och annan jäst alkohol dryck till allmänheten vid Tehran restaurang i Umeå, Rådhusplanaden 18 E, 903 28, Umeå.

Serveringstillståndet gäller året runt alla dagar 11.00–01.00 i det utrymme som i ansökningshandlingarna markerats som serveringslokal.

Antalet personer som samtidigt får vistas i lokalen är 100 personer.

Beslutet meddelas med stöd av 8 kap. 2 § alkohollagen (2010:1622).

Detta beslut kan överklagas, se bilaga "Hur man överklagar till förvaltningsrätten".

Jäv

Jari Prosi (S) har anmält jäv och deltar inte i handläggningen av detta ärende.

Ärendebeskrivning

Tehran i Umeå HB har den 4 november 2025 ansökt om tillstånd enligt 8 kap. 2 § alkohollagen (2010:1622) att servera starköl, vin, spritdrycker samt annan jäst alkohol dryck till allmänheten, kl. 11.00-01.00 vid Tehran restaurang i Umeå Rådhusplanaden 18 E, 903 28, Umeå.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utrett ansökan genom remissförfarande, inhämtande av uppgifter, granskning av uppgifter och platsbesök.

Motivering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer mot bakgrund av ansökan, inkomna uppgifter, platsbesök och yttranden att sökanden uppfyller alkohollagens krav och att serveringstillstånd kan meddelas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-14

Utredning 2026-01-14

Beredningsansvariga

Ida-Maria Hallberg, Alkohol- och tobakshandläggare

Beslutet ska skickas till

Tehran i Umeå HB

Länsstyrelsen i Västerbotten

Polismyndigheten

Folkhälsomyndigheten

Umeåregionens brandförsvär

§ 7

Ärendenr: 2025-1790

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten - La Ciau**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att avslå Vivandi AB, 556855-4736, stadigvarande tillstånd att servera starköl, vin och annan jäst alkohol dryck till allmänheten vid La Ciau, Kronoskogsvägen 83, 903 61 Umeå.

Beslutet meddelas med stöd av 8 kap. 12 § alkohollagen (2010:1622).

Detta beslut kan överklagas, se bilaga "Hur man överklagar till förvaltningsrätten".

Reservation

Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig från beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Vivandi AB har den 18 mars 2025 ansökt om tillstånd enligt 8 kap. 2 § alkohollagen (2010:1622) att servera starköl, vin och annan jäst alkohol dryck till allmänheten, kl. 11.00-20.00 måndag till fredag och kl. 12.00 - 20.00 lördag till söndag vid La Ciau, Kronoskogsvägen 83, 903 61 Umeå.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utrett ansökan genom remissförfarande, inhämtande av uppgifter, granskning av uppgifter och platsbesök.

Motivering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer mot bakgrund av ansökan, inkomna uppgifter, platsbesök och yttranden att sökanden inte uppfyller alkohollagens krav och att serveringstillstånd inte kan meddelas.

Personlig och ekonomisk lämplighet

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med de krav som ställs i denna lag.

Alkohollagen är i första hand en skyddslagstiftning. När alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska bör de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde. Servering av alkohol är en socialt ansvarsfull uppgift som innebär högt ställda krav på lämplighet. Samtliga fysiska personer som har ett betydande inflytande i ett bolag, till exempel i form av ägande eller styrelseuppdrag, som ansöker om eller

har beviljats serveringstillstånd omfattas av kravet på lämplighet. Prövningen av personlig lämplighet ska göras i vid mening. Med lämplighet menas personlig och ekonomisk skötsamhet. Ekonomisk skötsamhet i allmänhet är en god indikator på att sökanden kan förväntas leva upp till lagens krav på tillståndshavare. Sökanden ska kunna hålla en ordnad bokföring, självant fullgöra sina åligganden när det gäller skatter, avgifter och att reglera uppkomna skulder (*prop. 1994/95:89 s. 58, 62 och 102–103*).

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

I ansökningsärenden är det sökanden som har bevisbördan. Det innebär att sökanden ska lämna in de handlingar som behövs för prövningen av lämplighet. Att sökanden ska visa sin lämplighet innebär att kommunen kan neka tillstånd redan vid misstanke om ekonomiska oegentligheter eller brottslig verksamhet. Det är upp till sökanden att komma in med det underlag som behövs för att undanröja misstanken (*prop. 1994/95:89 s. 103*).

Sammanfattningsvis anser Nämnden att bolaget, i relativ närtid, brustit i sina ekonomiska förpliktelser och därav inte visat att det uppfyller kraven på lämplighet som gäller för att serveringstillstånd ska beviljas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-16

Utredning 2026-01-16

Beredningsansvariga

Cecilia Vollan Johansson, Alkohol- och tobakshandläggare

Yrkanden på sammanträdet

Mikael Thyni (M) yrkar bifall till ansökan om serveringstillstånd och därmed avslag till tjänsteskrivelsen.

Andreas Sjögren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen.

Stefan Boström (C) yrkar i enlighet med Thyni (M).

Beslutsgång

Ordförande ställer Thynis yrkande om avslag till tjänsteskrivelsen och bifall till ansökan mot eget yrkande om bifall till tjänsteskrivelsen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Omröstning begärs

De som bifaller tjänsteskrivelsen röstar ja och de som avslår tjänsteskrivelsen röstar nej.

Omröstningsresultat

Med 7 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar nämnden att bifalla tjänsteskrivelsen och avslå ansökan om serveringstillstånd.

	Ja	Nej
Andreas Sjögren (S)	X	
Stefan Boström (C)		X
Anna Bengtsson (S)	X	
Dennis Larsson (S)	X	
Elin Nejne (S)	X	
Jari Prosi (S)	X	
Mikael Thyni (M)		X
Gabriel Farrysson (M)		X
Mattias Nilsson (V)	X	
Simon Mattsson (MP)	X	
Emil Bayat (L)		X

Beslutet ska skickas till

Vivandi AB
Länsstyrelsen i Västerbotten
Polismyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Umeåregionens brandförsvär

Bilagor

Utredning
Hur man överklagar till Förvaltningsrätten

§ 8

Ärendenr: 2025-5452

Tillstånd att bedriva detaljhandel med tobaksvaror - 24Food Sörfors

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att avslå Sörfors Handel AB, 559495–8778, ansökan att bedriva detaljhandel med tobaksvaror vid 24Food Sörfors, Sörfors 167, Umeå.

Beslutet meddelas med stöd av 5 kap. 2, 6, 7 och 18 §§ lag om tobak och liknande produkter (2018:2088).

Detta beslut kan överklagas, se bilaga "Hur man överklagar till förvaltningsrätten".

Jäv

Simon Mattsson (MP) har anmält jäv och deltar inte i handläggningen av detta ärende.

Reservation

Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig från beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Sörfors Handel AB har den 7 oktober 2025 ansökt om tillstånd enligt 5 kap 1 § lag om tobak och liknande produkter (2018:2088) att sälja tobak vid 24Food Sörfors, Sörfors 167, Umeå.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har utrett ansökan genom remissförfarande, inhämtande av uppgifter och granskning av uppgifter.

Motivering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer mot bakgrund av ansökan, inkomna uppgifter och yttranden att sökanden inte uppfyller lag om tobak och liknande produkters krav och att tillstånd att sälja tobak inte ska meddelas.

Enligt 5 kap. 6 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter ska den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Av 5 kap 7 § samma lag följer att till en ansökan om tillstånd ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för bland annat kommunens prövning och tillsyn bifogas.

Av 5 kap 17 § samma lag framgår att tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare inte får säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan vara eller produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den åldern.

Om det finns särskild anledning att anta att varan eller produkten är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år, får den inte lämnas ut.

Av 5 kap 18 § samma lag följer att produkterna som säljs till konsumenter ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera mottagarens ålder. Detta gäller även när försäljningen sker genom automat, distansförsäljning eller på liknande sätt.

Nämnden kan konstatera att inskickat egenkontrollprogram saknar väsentliga uppgifter enligt Folkhälsomyndighetens föreskrifter, då namn på bolaget som programmet avser saknas (*4 och 8 §§ Folkhälsomyndighetens föreskrifter*) samt att hänvisningar till länkar med information på Folkhälsomyndighetens hemsida inte går att följa.

Det framgår av ansökan att ålderskontrollen sker elektroniskt via BankID med tvåfaktorsautentisering samt via webkameror. Ålderskontrollen görs uteslutande av personal anställda av annat bolag (24Food i Sverige AB), i en annan stad och kommun vilket innebär att ålderskontrollen sker utanför det område där nämnden har möjlighet att utöva tillsyn. I och med detta kan nämnden fastställa att en stor del av egenkontrollen har lagts över på ett annat bolag än sökande bolag, 24Food i Sverige AB. Inget avtal mellan bolagen har inlämnats.

Nämndens bedömning är att det av en kamera är svårt att kontrollera fysiska äkthetsdetaljer som finns på en id-handling. Bank-ID är dessutom en handling som är möjligt (om än inte tillåtet) att låna eller införskaffa av någon annan. I ett liknande fall har domstolen gjort bedömningen att risken för att någon får åtkomst till tobaksprodukter genom lån av Bank-ID inte är obetydlig (*Förvaltningsrätten i Luleå, 2022-03-22, mål nr. 2072–21*).

I Kammarrätten i Göteborg 2023-02-09, mål nr. 4039–22, framgår att en verksamhet inte utan vidare kan överlåta ålderskontrollen till en annan part, där kontrollen så att säga, sker på distans. Målet i detta fall rörde dock försäljning via postorder/internetförsäljning. Vidare framgår det i Kammarrätten i Göteborgs dom den 21 december 2022 i mål nr. 1718–22, att när ålderskontroll överläts till annan part, medför det att särskilt höga krav ställs på egenkontrollen för möjligheten att förvissa sig om mottagarens ålder.

Den som bedriver en detaljhandel ska se till att personalen får den information och stöd som behövs för att följa lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter och anslutande föreskrifter (*5 kap. 12 § lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter*). Nämnden anser att det i detta fall försvåras i och med att ålderskontrollen inte sker av personal anställd av sökande bolag.

Av förarbetena framgår att försäljning av tobaksprodukter via en automat, endast är tillåtet när automaten är uppställd antingen i lokalen till vilken minderåriga inte har tillträde eller på ett sådant sätt att den kontinuerligt kan bevakas av säljarens personal (*prop. 1995/96:228 sid. 25–26*). Nämnden anser att det inte tydligt framgår att automaten faktiskt bevakas av butikens personal utan endast att bevakning av automaten sker av butikssupporten vid eventuella köp av tobak.

Nämnden gör bedömningen att det är svårt att kontrollera att langning av tobaksvaror inte sker i en obemannad butik jämfört med en bemannad butik. Det kan till exempel vara svårt att notera vissa omständigheter som kan antas förekomma vid langning så som ljud från personer utanför butiken eller tecken på nervositet/stress hos kunder som besöker butiken. En person på plats i butiken har sannolikt större möjlighet att notera eventuellt avvikande beteende hos kunder. Nämnden anser att en obemannad butik inte kan upprätthålla rutiner som kan säkerställa att langning av tobaksprodukter inte sker till personer under 18 år. Uppsatta kameror utomhus medför ingen annan bedömning.

Lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter är en social skyddslag (*prop. 2017/18:156 s. 133*). Barn och unga är en särskilt skyddsvärd grupp för skyddslagstiftningen, vilket gör det angeläget att förhindra att personer under 18 år får tillgång till produkterna.

Nämnden menar vidare att ålderskontroll som sker av annan part försämrar bolagets egna möjligheter att självmant uppmärksamma eventuella fel, brister och åtgärder som behövs för att en erforderlig egenkontroll ska kunna säkerställas. Vidare anser Nämnden att det även skulle försvåra tillsynsmyndighetens insyn i verksamheten så som exempelvis kontroll av egenkontrollens rutiner samt att utöva oanmäld tillsyn. Ett liknande antagande återfinns i Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 december 2020, mål nr. 2020–2752.

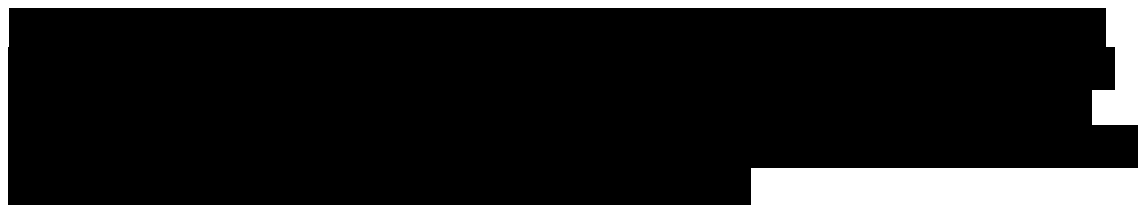
I förarbetena till bestämmelserna anges att egenkontrollprogram utgör en nödvändig del av underlaget för beslutet i tillståndsfrågan samt att en ansökan följaktligen bör kunna avslås såväl på den grunden att ett egenkontrollprogram saknas som att egenkontrollprogrammet inte är lämpligt (*jfr prop. 2017/18:156 s. 65*). I sitt yttrande har polismyndigheten påtalat vikten av att sökande kan redovisa att ålderskontroll sker på ett sådant sätt att personer under 18 år inte får tillgång till tobaksprodukter.

Nämnden anser att bolaget inte har redovisat en egenkontroll som uppfyller kraven enligt lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Enligt 5 kap. 2 § lagen om tobak och liknande produkter får tillstånd för detalj- och partihandel med tobaksvaror endast beviljas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter. Kravet på lämplighet kvarstår även efter det att tillstånd meddelats (*prop. 2017/18:156 s. 191*).

I propositionen till lagen om tobak och liknande produkter uttalas att lämplighetsprövningen enligt 5 kap. 2 § i samma lag, bör kunna ske på samma sätt som vid en ansökan om serveringstillstånd (*prop. 2017/18:156 s. 63*).

I förarbetena till alkohollagen framgår det att när det gäller en juridisk person måste lämplighetskraven även riktas mot den eller de fysiska personer som har ett betydande inflytande i rörelsen i egenskap av till exempel verkställande direktör, styrelseledamot, bolagsdelägare eller aktieägare med betydande aktieinnehav (*prop. 1994/95:89 s. 102 och 103*).

Sammanfattningsvis bedömer Nämnden att bolaget inte visat att egenkontrollprogrammet innehåller de rutiner som krävs för att säkerställa att egenkontrollen uppfylls och att ålderskontrollen inte sker på ett tillfredställande sätt. Vidare har bolaget inte heller visat att de uppfyller personlig och ekonomisk lämplighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-16

Utredning med bilagor, 2026-01-16

Beredningsansvariga

Cecilia Vollan Johansson, Alkohol- och tobakshandläggare

Yrkanden på sammanträdet

Mikael Thyni (M) yrkar bifall till ansökan och därmed avslag till tjänsteskrivelsen.

Andreas Sjögren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen.

Beslutsgång

Ordförande ställer Thynis yrkande om avslag till tjänsteskrivelsen och bifall till ansökan mot eget yrkande om bifall till tjänsteskrivelsen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Omröstning begärs

De som bifaller tjänsteskrivelsen röstar ja och de som avslår tjänsteskrivelsen röstar nej.

Omröstningsresultat

Med 7 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar nämnden att bifalla tjänsteskrivelsen och avslå ansökan att bedriva detaljhandel med tobaksvaror.

	Ja	Nej
Andreas Sjögren (S)	X	
Stefan Boström (C)		X
Anna Bengtsson (S)	X	
Dennis Larsson (S)	X	
Elin Nejne (S)	X	
Jari Prosi (S)	X	
Mikael Thyni (M)		X
Gabriel Farrysson (M)		X
Mattias Nilsson (V)	X	
Petter Steiner (MP)	X	
Emil Bayat (L)		X

Beslutet ska skickas till

Sörfors Handel AB
Länsstyrelsen i Västerbotten
Polismyndigheten
Folkhälsomyndigheten

Bilagor

Utredning
Egenkontrollprogram
Fördjupat dokument till egenkontrollprogram
Sökandes yttranden
Hur man överklagar till Förvaltningsrätten

§12

Ärendenr: 2025-6436

Yttrande över remiss: Mobilitetsnorm för Umeå Kommun**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att yttrande över remiss *Mobilitetsnorm för Umeå kommun* fastställs enligt nedan

Reservation

Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig från beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Investeringar i mobilitetstjänster används i flertalet svenska kommuner som motprestation för att minska kravet på byggande av parkeringsplatser genom en så kallad flexibel parkeringsnorm eller mobilitetsnorm. Att arbeta med denna typ av verktyg skapar förutsättningar för invånarna att röra sig mellan målpunkter på andra sätt än med bil. Dessutom bidrar en mobilitetsnorm med ett ramverk och en tydlig spelplan för fastighetsägare och byggaktörer som vill bidra till Umeås tillväxt genom byggande av bostäder eller verksamheter.

Utifrån ovanstående beskrivning har Umeå kommun arbetat med att ta fram en ny mobilitetsnorm som väntas ersätta tidigare parkeringsnorm. Arbetet har sin utgångspunkt i följande syftesskrivning:

Syftet med mobilitetsnormen är att skapa möjlighet för omställning till hållbart resande samt ge goda förutsättningar för att nå kommunens mål om hållbar tillväxt med sikte på 200 000 invånare år 2050. Detta görs genom att:

- Främja etableringen av mobilitetstjänster i Umeå
- Skapa förutsättningar för reduktion av antalet parkeringsplatser och på så vis minska den relativa attraktiviteten för bilen
- Skapa en tydlig spelplan för exploatörer och underlätta genomförandet av projekt som stärker Umeås tillväxt
- Ta fram modeller för uppföljning av mobilitetsnormens effekt och efterlevnad

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig i grunden positiv till arbetet med införande av en ny mobilitetsnorm för Umeå kommun, men vill ändå göra vissa medskick i det fortsatta arbetet

- I bilaga 1 beskrivs mobilitetsåtgärder kopplat till cyklar. Det ställs krav på att batterier till elcyklar ska kunna laddas i ett separat skåp i cykelrummet, men det finns ingen kravställning på att det ska vara ett typgodkänt skåp ur brandsäkerhetssynpunkt. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att detta skulle kunna vara en aspekt att lyfta med tanke på kravet att cykelrummet ska vara tillgängligt från trapphus.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser fortsatt att kravet på att det ska finnas kompressordrivna pumpar vid cykelservicestationerna känns som överkurs, och sätter ribban onödigt högt då man kan falla på detta krav även om alla andra krav uppfylls. En kvalitativ fotpump med tryckmätare är fullt tillräckligt i detta anseende.
- Beaktandet av barnfamiljer. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att bilpool och lådcykel är jättebra lösningar, men är inte det mest praktiska för barnfamiljer med småbarn som behöver bilbarnstolar. Var ska bilbarnstolarna förvaras när man inte har bilpoolsbilen? Kan tänkas vara så att det ska finnas någon form av förtur för barnfamiljer att ha parkeringsplats just under småbarnsåren, eftersom behovet av en bil med fasta bilbarnstolar är större de åren.
- Inkludera "cykelvagn" i beskrivningen av utrymmena för cykelförvaring. Ofta är det exempelvis cykelförvaring utomhus under tak, men inte är isolerat, där är det ofta osäkert att förvara cykelvagnar för stöldrisk samt finns det risk för att vagnen utsätts för fukt och därmed riskerar att mögla. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser därför att det finnas med att det ska finnas gott om utrymme för inomhusförvaring av cykelvagnar. Beroende på bostadsområde bör det finnas utrymme för 1-2 cykelvagnar per flerbostadshus.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att den nya normen tar med den nya standarden för tillgänglighet vid laddplatser (SIS/TS 520000:2025) för bil. Den innehåller tydliga krav och rekommendationer för hur laddplatser ska utformas för att vara tillgängliga. Den omfattar bland annat:
 - tillräckligt utrymme för rullstol och andra hjälpmedel
 - ergonomisk utformning av laddutrustning

-
- o placering av skärmar och knappar så att de är åtkomliga
 - o tydlig skyltning och kontrastmarkering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-17

Remiss angående förslag till mobilitetsnorm för Umeå kommun, 2025-11-05

Mobilitetsnorm Umeå kommun – Remissversion 2025-10-24

Beskrivning av mobilitetsåtgärder

Beredningsansvariga

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef

Tobias Johansson, Energi- och klimatrådgivare

Torgny Forss, Energi- och klimatrådgivare

Yrkanden på sammanträdet

Moderaterna yrkar att nämnden avstyrker förslaget till att införa en mobilitetsnorm.

Se bilaga

Andreas Sjögren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen.

Stefan Boström (C) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen.

Beslutsgång

Ordförande ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

§ 13

Information

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Följande information lämnas till nämnden:

- Samrådssynpunkter från avgränsningssamråd angående etablering av vindkraftspark Ängersjö- Bjännberg
Patrick Sandström, Åsa Laurell
- Genomgång av domar och beslut från föregående år.
Sara Fritzson

§ 14**Kurser och konferenser**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att flytta fram beslutet om vilka personer som ska delta vid BUS-dagarna, Umeå 22–23 april 2026. Beslut fattas vid sammanträdet i februari.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden informeras om följande möten:

- Seminarium Den gröna omställningen – påverkan på hälsa och miljö, Institutet för miljömedicin, 3 februari
- En förmiddag om framtiden, Umeå kommun, 26 februari

De förtroendevalda kan delta men ingen ersättning utgår.

§ 15

Övriga frågor

Anslag serveringstillstånd

Den av nämnden önskade återkopplingen kommer att ske när enheten färdigställt utskicket. En kopia kommer att delges nämndens ledamöter.

§ 16

Beslutsförteckning över delegerade ärenden

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förteckningen över delegerade beslut.

Ärendebeskrivning

Redovisning av ärenden beslutade med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämndens delegationsordning.

Beslutsunderlag

Sammanställning av delegationsbeslut för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2026-01-29.

Beredningsansvarig

Ulrika Lindström, nämndsekreterare

§ 17

Avslutande av sammanträdet

Ordförande förklarar sammanträdet avslutat.

Från: Mikael Thyni
Skickat: den 29 januari 2026 11:29
Till: Ulrika Lindström; Anna Bengtsson; Anna Ntui Ayukegba Forss; Anna Selberg; Dennis Larsson; Elin Nejne; Emil Bayat; Evelyn Ångqvist; Gabriel Farrysson; Hans Georg Modig; Jari Ilmari Prosi; Josefin Gustafsson; Julia Algotsson; Mats Granath; Mattias Nilsson; Nils Andreas Sjögren; Petter Steiner; Robin Sandström; Said Kalash; Simon Mattsson; Stefan Boström; Åsa Bäckström
Ämne: **Yrkande Remiss mobilitetsnorm. P 11**

Moderaterna yrkar

Nämnden avstyrker förslaget till att införa en mobilitetsnorm. Förslaget innebär färre parkeringsplatser vid nybyggnation till förmån för andra transportsätt än bil. Enligt förslaget kommer en andel av fastighetens "mobilitetsbehov" ordnas genom andra åtgärder än parkeringsplatser för bil, som kallas för "mobilitetsåtgärder". Det kan bland annat handla om att ordna med bilpool, cykelservicestation, låncyklar. Mobilitetsnormen kan resultera i att upp till 40 procent av parkeringarna för boende eller verksamma kommer minskas när nya platser bebyggs.

Förslaget kommer att kraftigt försämra förutsättningarna för dem som är beroende av bilen i vardagen. Redan i dag är det svårt att hitta parkering i Umeå, särskilt i nybyggda områden där både boende och besökare vittnar om stora problem.

Det är positivt om det görs insatser för att underlätta resande med cykel eller kollektivtrafik, men det bör inte genomföras på bekostnad av möjligheten att ha en parkeringsplats för bilen.

I förslaget har man även gjort en förändring gällande acceptabla gångavstånd mellan parkeringsanläggning och målpunkt, jämfört med den nuvarande parkeringsnormen. Enligt mobilitetsnormen kommer ett acceptabelt avstånd att vara längre än idag. När det gäller parkering för bostäder har tidigare 300 m varit acceptabelt, och nu föreslås 400 m.

Syftet med mobilitetsnormen är att minska behovet av egen bil, men problemet är att många inte kan ersätta bilresor med andra resesätt. Alla har inte möjlighet att cykla, gå eller åka kollektivt. Barnfamiljer, äldre, personer med obekväma arbetstider och de som bor utanför kollektivtrafiknära områden riskerar att drabbas hårt av en sådan förändring. Att göra det svårare att parkera kommer inte att minska behovet av egen bil för de som behöver transportera sig med bil, men det kommer att försvåra vardagen för dessa.

Behovet av bilparkeringar kommer även att öka i framtiden, i takt med att Umeå växer. Det gäller exempelvis i centrumfyrkanten och på platser där det finns många butiker och arbetsplatser, men också i nybyggda området och på platser där byggnationen förtätas.

Sammanfattningsvis anser nämnden att en parkeringsnorm inte kan ersättas av en mobilitetsnorm.

Mvh
Mikael Thyni (M)